

Bijlage bij *WegWijs Jakobus januari/februari 2013*

Martin van Veelen

Jakobus 5:14, 15

Er is geen passage uit de Brief van Jakobus waarover de meningen zozeer uiteenlopen als Jakobus 5:14.

De roomse kerk fundeert er haar sacrament op van het laatste oliesel of sacrament van de stervenden.

Charismatici en andere gebedsgenezers verdedigen er hun praktijken mee. In reactie daarop zijn in gereformeerde kring uitleggingen van deze tekst voorgedragen, die soms ook onderling weer verschillen.

In het vervolg ga ik eerst na wat er precies in Jakobus 5:14 en 15 staat (1 en 2), daarna geef ik mijn mening over de manier waarop je vandaag met deze tekst kunt omgaan (3).

1 De vragen waarvoor de tekst ons stelt

- 1.1 Gaat het om een voorschrift voor de eerste tijd van de kerk of om een *blijvende zaak*?
- 1.2 Gaat het om mensen die het charisma van de genezing hebben of om gewone *ouderlingen*?
- 1.3.1 Wat betekent *redden*?
- 1.3.2 Wat is de juiste vertaling van *ziek* in 5:14?
- 1.3.3 Wat is de juiste weergave van *zieke* in 5:15?
- 1.4 Wat is de betekenis van het *met olie zalven*?
- 1.5 Hoe kan Jakobus zo *stellig spreken* over genezing?
- 1.6 Welke verhouding is er tussen de ziekte of zwakheid en de vergeving van zonden waar Jakobus 5:15 in één adem over spreekt? En hoe is het verband tussen de verzen 15 en 16?

2 Antwoorden

2.1 *Tijdelijk of blijvend gebod?*

‘Is iemand ziek, laat hij dan...’ is het derde voorschrift uit een rijtje. Alle drie zijn gesteld in de vorm: ‘doet x zich voor, dan moet y gebeuren’. Het is zonneklaar dat de eerste twee voorschriften blijvende geldigheid hebben. Dan mag men aannemen dat ook het derde voor alle tijden is. De eenheid van *zeggingsvorm*, wijst op een eenheid in *zeggingskracht*. Dit argument wordt versterkt door de inhoud van de volgende tekstverzen. Ook schuldbelijdenis en vergiffenis (15b, 16) zijn niet aan een bepaalde periode van de kerkgeschiedenis gebonden.

Daar staat tegenover dat het absolute gebod van Jakobus 5:12: ‘maar bovenal, broeders en zusters, zweer geen enkele eed’ zo is geformuleerd vanwege de *toen* bestaande gewoonte van de *eerste* lezers om te pas en te onpas te zweren. Dat geeft de opvatting een zeker recht dat ook Jakobus 5:14, 15 betrekking heeft op een situatie van de oude kerk, die nu niet meer bestaat. In die opvatting ontvangen alle elementen uit de tekst een sluitende verklaring. Je vindt deze in de Kanttekeningen van de Statenvertaling en bij J. van Bruggen in zijn *Ambten in de apostolische kerk* (Kampen 1984, 87v).

Volgens de Statenvertalers gaat het om bijzondere oudsten, die de gave van de genezing hebben (1 Kor. 12:9). Volgens Van Bruggen gaat het om de oudsten van de kerk te Jeruzalem. Zij behoren tot de generatie die de Heer Jezus nog op aarde heeft gezien en die in opdracht van Hem zieken genazen (Mar. 6:13; 16:17-20).

Het argument van de parallelle van de drie voorschriften in Jakobus 5:13, 14 is echter wel erg sterk. De verwijzing naar 5:12 is dat minder. Het woord over de eed mag dan in de situatie toen absoluut geformuleerd zijn, het heeft ons vandaag nog wel degelijk veel te zeggen: Wees uiterst voorzichtig met de eed! De absolute zegging geeft aan die vermaning ook vandaag nog kracht. Het is een vermaning die in de christelijke kerk doel heeft getroffen en die nog steeds voor terugval in de oude verkeerde praktijk bewaart.

Maar degelijke dingen kunnen in de opvatting van Van Bruggen niet van het voorschrift over de biddende en zalvende ouderling gezegd worden. Dat voorschrift heeft bij de Statenvertalers en Van Bruggen niet slechts de *kleur* van de eerste eeuw, maar het behoort *als zodanig* tot een voorbije tijd. Het kan voor de lezer van vandaag slechts dienen als beschrijving van hoe het vroeger moest; het zegt dan eigenlijk niets voor de praktijk van vandaag. Tegen deze uitleg pleit ook vers 17. L. Floor (*Jakobus, Brief van een broeder*, Kampen 1992, p. 190) tekent daarbij aan: ‘Wanneer we het gebed van de oudsten beschouwen als een uitzonderlijk gebed, *omdat* deze mannen begiftigd waren met het charisma van de gebedsgenezing dan valt dit gebed in de reeks van gebeden die genoemd worden uit de toon. Dan is Elia wel een mens zoals wij. Maar dan zouden de ouderlingen geen mensen van gelijke beweging zijn als wij. Dit heeft Jakobus zeker niet bedoeld.’

Een en ander tegen elkaar afwegend kom ik tot de volgende conclusie: *het gaat in Jakobus 5:14, 15 om een blijvend voorschrift, niet om een voorschrift dat zich beperkt tot de begintijd van de kerk.*

2.2 Charisma of ambt?

Er waren in de oude kerk gaven van genezing (Mar. 16:18; 1 Kor. 12:9, 28-30). Deze gaven waren niet gebonden aan de ambten. Als er al ambtsdragers waren die de gave van genezing hadden, dan zeker niet alle. Jakobus zegt dat *de* oudsten gehaald moeten worden. Hij spreekt niet over bepaalde oudsten.

De mening van Van Bruggen, dat het om *de* oudsten van de kerk te Jeruzalem gaat, strijdt niet met de letterlijke tekst. Maar zijn verwijzing van naar Mar. 6:13; 16:17v suggereert meer dan ze bewijst. In feite is er geen enkel bewijs dat *de* oudsten van Jeruzalem de gave van de genezing hebben bezeten. Bovendien doet zich hier een praktisch bezwaar voor. Jeruzalem lag voor de eerste lezers van Jakobus' brief niet onmiddellijk naast de deur. Met Van Bruggen ga ik ervan uit dat deze eerste lezers christen-joden waren die voor de vervolging uit Jeruzalem waren gevlucht. De ouderlingen zullen dan te voet gehaald moeten worden en te voet moeten komen. In de meeste gevallen zal die voetreis van en naar Jeruzalem meerdere dagen hebben geduurd. In het subtropische klimaat en de medisch gezien primitieve cultuur waarin de geadresseerden leefden, verloopt een ziekteproces vaak snel en is het vaak binnen één of enkele dagen fataal. Dat maakt de door Jakobus geboden gang van zaken nogal moeilijk uitvoerbaar.

Aan de andere kant is het bekend dat het in Joodse gemeenschappen gebruikelijk was de *plaatselijke* oudsten □ de leiders van de joodse gemeenschap □ erbij te halen.

Kortom, het voorschrift ‘Laat hij dan de oudsten ... roepen’ heeft geen betrekking op de bijzondere gave van de genezing of op de oudsten van Jeruzalem, maar op de door de Heer aan de kerk gegeven ambtsdragers.

2.3.1 Wat is ‘redden’?

De NBV geeft het begin van 5:15 weer als: ‘Het gelovige gebed zal de zieke redden.’ Het woord ‘redden’ werd in de *Vertaling NBG ‘51* met ‘gezond maken’ vertaald. Het

komt vaak in de Bijbel voor. Het Griekse werkwoord (*sooizein*) betekent vrij algemeen: bewaren, behouden, redden, verlossen. En wel redden uit gevaar, nood, dood, verderf en dergelijke. Kortom, uit haast elke vorm van tegenspoed, inclusief ziekte. In het laatste geval betekent het natuurlijk concreet: genezen. De NBV geeft het in Jakobus 5:15 weer met ‘redden.’ Dat heeft een voordeel: dat een zieke *gered* wordt is ruimer dan dat hij wordt *genezen*. Het kan eventueel ook betekenen dat de patiënt □ ook al wordt hij niet genezen □ *in* zijn ziekte de vrijmoedigheid of de blijdschap van het geloof niet verliest of dat hij deel blijft houden aan het heil en op de jongste dag genezen wordt. Ik krijg de indruk dat de NBV-vertalers niet veel op hebben met gebedsgenezing, maar wel de deur willen openhouden voor de rooms-katholieke leer van het sacrament voor de stervenden. Dat blijkt uit hun kanttekening ‘In ieder geval zal elk gebed om genezing op een gegeven moment, bij de opstanding van de doden, verhoord worden.’ Ook het vervolg van de NBV-vertaling van 5:15: ‘en de Heer zal hem laten *opstaan*’ wijst daarop.

Overigens is *redden van ziekte* in goed Nederlands ‘genezen’. In die betekenis komt het woord vaak voor in het NT. Dat het bewuste werkwoord op de vier overige plaatsen in Jakobus ‘redden’ in de zin van ‘verlossen, eeuwig heil geven’ betekent, zegt niet zo veel. Een dergelijk algemeen woord krijgt zijn bijzondere kleur door het verband waarin het staat.

2.3.2 Ziek of zwak?

De betekenis van het Griekse woord voor ziek zijn (*asthenein*) in 5:14 is letterlijk ‘krachteloos zijn’. De vertalingen ‘ziek’ en ‘zwak’ zijn *op zich* beide mogelijk. Intussen is het wel zo dat de lezer van het Grieks in de eerste plaats aan *lichamelijke* zwakheid zal denken. Zoals ook in het Nederlands een krachteloos mens primair een persoon is zonder lichaamskracht. Bedoelt een schrijver iets anders dan zonder lichaamskracht, oftewel ziek, dan zal dat uit zijn tekstverband duidelijk moeten zijn of door hem alsnog duidelijk gemaakt moeten worden. Bij Jakobus zien we het een noch het ander.

2.3.3 Zieke of tobber?

Het woord ziek in 5:15 (Grieks: *kamnoon*, letterlijk ‘zwoegend’ of ‘lijdend’) komt in het NT minder vaak voor. Het geeft eveneens een scala aan verwante betekenissen. Men kan *zich aftobben* onder geloofsmoeite. Maar men kan ook *lijden* aan ziekte. Ook dit woord op zich dwingt niet tot een keuze tussen de gangbare vertaling en de vertaling ‘is bij u iemand zwak (in zijn geloof)’?

Uit de gebruikte woorden blijkt dat de vertaling van 5:14 als ‘is iemand zwak’ op zich mogelijk is, maar niet waarschijnlijk. Maar de combinatie van de woorden ziek/zwak, lijder/tobber, oprichten/opwekken is zodanig dat de woorden wederzijds elkaars betekenisnuance van *ziekte en genezing* eerder versterken dan verzwakken. Dat zal ook de reden zijn dat alle bijbelvertalingen kiezen voor de vertaling ‘ziek’. Tegelijk slaat dit woordgebruik op ziekte en genezing daarvan in deze tijd. Genezing bij de wederkomst is gewoon niet aan de orde in Jakobus 5. Daarmee valt deze tekst als bewijs voor een sacrament voor de stervenden.

2.4 Zalven met olie □ waarom?

Met olie zalven heeft in de Bijbel meerdere functies. Soms is het een symbool van wijding in een ambt en begiftiging met de heilige Geest. Davids zalving door Samuel in 1 Samuel 16:13 is een bekend voorbeeld. Er zijn ook teksten waar gesproken wordt over zalving met vreugdeolie (Ps. 23:5; 45:8; 92:11; Am. 6:6 en Jes. 61:3). De barmhartige Samaritaan behandelt het slachtoffer met olie (Luc. 10:34).

Als de zalving met olie in 5:14 een symbolische verwijzing is naar de heilige Geest of naar de vreugde van het geloof die de Heer schenkt, valt moeilijk in te zien waar de kerk de vrijheid vandaan heeft gehaald om dit teken af te schaffen. Er zijn in de loop van de kerkgeschiedenis wel definities van het woord sacrament gegeven, waar deze zalving dan onder valt. (Zie: H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek IV*, Kampen 1930, 443v)

Het Grieks heeft twee woorden voor zalving met olie. Het ene (*chriein*, vgl. de naam Christus) ziet op zalving als symbolische handeling. Het andere (*aleiphein*) duidt op het aanbrengen van olie in algemene zin: insmeren, inwrijven, balsemen. Het wordt in het NT nooit in symbolische betekenis gebruikt, maar altijd in het kader van cosmetische, medische en conserverende verzorging. En dat is het woord dat Jakobus 5:14 gebruikt. De olie in 5:14 is geen teken, maar geneesmiddel. De eerste lezers van Jakobus' brief woonden in een van de landen rond de Middellandse Zee. Daar in het warme klimaat droogt de huid van een zieke snel uit. Inwrijven met olie brengt onmiddellijke verlichting.

Een heidense arts kon men in de oudheid maar beter niet halen. Erg hoog was het medische peil niet. En de arts stond in dienst van een afgod als Aesklepios. Hij prevelde bezweringsformules met de afgodennaam bij zijn behandeling (vgl. 2 Kon. 5:11). Zulke artsen kwamen voor christenen niet in aanmerking.

In geval van ziekte dienen dus de ouderlingen erbij geroepen te worden. Zij bidden en wrijven de patiënt in met olie. Ze doen dat in de naam van de Heer. Zo brengen ze deze medische ingreep in verband met Christus; zetten haar als het ware op zijn naam. Maakt de behandeling met olie dan beter? Welnee, dat doet de Heer op het gebed. Of, kort gezegd, dat doet het gebed.

Bij deze uitleg heeft het inwrijven met olie ook vandaag nog iets te zeggen. Je vindt hier de combinatie: gebed en medicijnen. De medische wetenschap is veel verder dan in Jakobus' dagen. Ze is los gemaakt van de afgodentempels. Er is geen bezwaar om gebruik maken van de gevorderde en geseclariseerde medische hulp in deze tijd. Haal de dokter erbij en ga naar het ziekenhuis. Maar maak van de moderne medische techniek geen nieuwe afgod. Haal vooral ook de ouderling. Of de lerende ouderling, de dominee. En bedenk dat niet de medicijnen of de medische kunde je genezen. Als de Heer zijn kinderen geneest, is dat zijn genadegave. Hij schenkt die op het gelovige gebed.

2.5 *Stellig spreken* □ *oplossing of verschuiving van het probleem?*

De vraag waar alles om draait blijkt deze: hoe kan Jakobus zo *stellig spreken* over de genezing van ziekte? Zieken voor wie de ambtsdragers bidden worden niet altijd beter. De vertaling: 'is iemand zwak (in het geloof)' schijnt dit probleem op te lossen. Is iemand zwak in het geloof? Ervaart hij geen geloofsblijdschap? Hij is wel kind van de Heer, maar zit toch geestelijk diep in de put? Laat hij de ouderlingen roepen. Die zullen bidden en het gelovig gebed zal hem opbeuren. Hij ontvangt vreugde in plaats van rouw, zoals de zalving met olie hem symbolisch laat zien.

Is dit stellig spreken □ het gebed *zal* hem opbeuren □ nu op z'n plaats? Vraag het uw langdurig depressieve broeder. Hij ervaart dat niet zo.

De vertaling 'is iemand geloofs-zwak' lost de moeite van het stellig spreken van Jakobus niet op. Ze verschuift die moeite slechts van lichamelijke zieken naar psychisch zieke gelovigen.

2.6 *Ziekte, zwakheid en zonde* □ *een verband.*

Men zou tegen deze laatste conclusie kunnen inbrengen, dat Jakobus 5:14 over een zeer bepaalde zwakte in het geloof spreekt. Namelijk over een zwakte die veroorzaakt is

door een begane zonde. Wordt daardoor de categorie zwakken in het geloof zo beperkt dat depressieve gelovigen er buiten vallen? Het lijkt mij niet. Er is een groot verschil tussen een zwak geloof en een zieke psyche. Maar het probleem is wie de diagnose moet stellen. Volgens Jakobus dient het initiatief van de zieke uit te gaan. Hij moet de ouderlingen bij zich roepen. Hij stelt dus zijn eigen diagnose. Iedereen die met psychische patiënten omgaat, weet dat deze *zelf* vaak geneigd zijn hun moeite als gebrek aan geloof of een zwak geloof te zien. Zij voelen zich aangesproken door het ‘is iemand zwak in het geloof’ en zullen zich tot de ouderling of de dominee wenden: ‘mijn geloof is zwak!’ Hoeveel ambtsdragers zijn in staat door deze klacht heen te prikken en te zeggen: ‘U vergist zich, u bent depressief’? Dat is slechts weinigen gegeven. Bovendien, is er wel een *gelovige* denkbaar, die in ziekte □ welke dan ook □ niet z’n zonden en de zwakheid van z’n geloof overdenkt? Zo iemand is in het licht van Heidelbergse Catechismus, vraag en antwoord 2 en van de zelfbeproeving, zoals het avondmaalsformulier die leert, een wonderlijke, zo niet onmogelijke, verschijning. Verdriet over je zonden is een gevoel dat *elke gelovige* dagelijks ervaart. Althans behoort te ervaren. Nu kan het voorkomen dat een kind van God niet alle dagen evenzeer bij die droefheid stilstaat; de drukke bezigheden van alle dag staan dat in de weg. Maar als je door ziekte wordt stilgelegd, kun je om de vraag ‘waarom doet de Heer mij dit aan?’ niet heen. Dat dan zonden in het blikveld komen, spreekt vanzelf. Anders gezegd: dat de gedachte aan z’n zonde en het besef van schuld bij een gelovige patiënt een rol spelen, ligt in de lijn der verwachting. Hoe in en rond het ziekbed met zonde en schuld moet worden omgegaan, is een andere kwestie. In elk geval mogen ambtsdragers om vergeving bidden en vergeving verkondigen.

Er is een verband tussen ziekte en zonde. Al was het alleen maar dit verband, dat er zonder zonde geen ziekte in de wereld zou zijn. Ook afgezien daarvan worden in heel wat schriftplaatsen zonde en ziekte in één adem genoemd (bijv. Ps. 107:17v en vele andere Psalmen; Mat. 9:2; 1 Kor. 11:30). Aandacht voor zonde, schuld en vergeving heeft in de zielszorg aan patiënten een eigen plaats. Deze aandacht mag dan ook in Jakobus 5:14-16, die over pastorale zorg aan zieken gaat, verwacht worden.

Over het verband tussen ziekte en zonde zou meer gezegd kunnen worden. Maar dat is nu niet aan de orde. Intussen geeft de vertaling ‘is iemand zwak’ *geen wezenlijk ander antwoord op de vragen over zonde en vergeving dan de gangbare vertalingen. Ook het verband tussen Jakobus 5:14, 15a en 5:15b, 16 wordt er niet anders van. Die versgedeelten leggen een verband tussen ziekte en zonde. Een verband dat realiteit is voor wie de Schriften kent en gelooft.*

3 Hoe moet je het stellige spreken van Jakobus opvatten?

3.1 Goed verstaan

De brief van Jakobus heeft een eigen karakter (zie in mijn artikelen in *WegWijs* 2013/1 de paragrafen ‘Levendig’ in *Bijbelstudie* en ‘Sterke woorden’ in *Uitwerking*).

Goed verstaan van Jakobus betekent ook: de overige Schriften in rekening brengen als je deze brief leest. Het ‘geloof uit de werken’ van Jakobus 2 kan niet zonder het ‘niet door werken’ van Romeinen 4. De stellige uitspraak over de genezing van ziekten in Jakobus 4:14 en 15 wil gelezen worden naast de even stellige uitspraak van Hebreëen 12:6: ‘De Heer (...) straft elke zoon van wie hij houdt.’

Een van de dingen die Jakobus aan het hart gaan is de kracht van het gebed en de gulle goedheid van de HEER om ons gebed te verhoren. God geeft zonder voorbehoud en zonder verwijt wijsheid als je er in geloof om bidt (1:5). Kijk maar naar Elia; dat was er net zo een als wij en toen hij bad regende het jaren niet (5:17, 18).

Ben je ziek, dan heb je dezelfde God als Elia en het gebed van ouderlingen is krachtig en mist zijn uitwerking niet. Het zijn gelovigen immers. Net zulke mannen als Elia. Hun gebed maakt hemelse krachten los.

Je kunt ook verkeerd bidden. Om het in je hartstochten door te brengen. Dan krijg je niets (4:3). Ook bidden en tegelijk twijfelen is verkeerd. Je mag met vrijmoedigheid bidden. Om wijsheid, maar ook om alles wat de Heer wil geven. Dat bidden zal altijd moeten gebeuren zonder enige twijfel, want als je twijfelt, moet je niet denken dat je iets van de Heer zult krijgen (1:6, 7). Maar dit niet krijgen is de normale gang van zaken niet. Voor Jakobus is het de *regel* dat wie bidt ontvangt. Ook dat heeft hij letterlijk van zijn Heer geleerd. Volgens die regel spreekt hij.

3.2 *De ervaring van het geloof*

Christus heeft ons geleerd biddend alles van onze hemelse Vader te verwachten. Zo bid je om je dagelijks brood. Om veilig geleide onderweg. Om genezing van ziekte. Klopt het met de ervaring dat de HEER je gebeden verhoort? Ik denk het wel. De Heer gééft je je dagelijks brood. Ik acht het overigens niet uitgesloten dat sommige gelovigen in Noord-Korea het niet krijgen, hoewel ze bidden. De Heer geleidt je veilig naar huis. Verkeersongevallen treffen ongelovigen en gelovigen.

Wij bidden in de kerk regelmatig voor onze zieken. Dat doen we niet altijd op dezelfde manier. Calvijn betreft Jakobus 5:14, 15 op charismatische genezing in de oude kerk. Hij stemt in met hen die zeggen, dat men toen *niet lichtvaardig* tot zalving zal zijn overgegaan. Er zijn ook toen gelovigen gestorven. Ik deel Calvijns uitleg niet. Maar zijn opmerking over ‘niet lichtvaardig zalven’ vind ik waardevol. We mogen niet lichtvaardig bidden.

Ambtsdragers bidden bij en voor een zieke. In onze erediensten noemen we onze zieken in het gebed bij naam en toenaam. Dat doen we juist bij ernstiger ziektegevallen. Soms smeken we om genezing. Soms stellen we ons in het gebed heel bescheiden op. Er zijn situaties waarin je niet meer bidt om genezing: de hoogbejaarde, de patiënt met vergevorderde kanker.

Kortom, ons gebed is antwoord op Gods openbaring in zijn Woord én in zijn onderhouding van zijn schepping (art. 2 NGB). Je bidt niet om een nieuw been voor de geamputeerde. Dat geeft de Heer niet. Je vraagt voor een depressieve broeder niet om genezing op korte termijn. Zo werkt de Heer niet. Daarmee geen rekening houden zou Hem verzoeken zijn, lichtvaardig bidden.

Aan de andere kant er niet mee rekenen dat de Heer echt geneest op je gebed is ongelooft. En dat strijdt net zo goed met de feiten. Want de Heer geneest wel degelijk. Dat hebben veel van zijn kinderen ervaren. Soms geneest de Heer op een ‘onverklaarbare’ manier. Ook dat hebben gelovigen ervaren. Maar zelfs als deze ervaring er niet was, wordt het er niet echt anders van. Dat ligt namelijk niet aan onze ervaring. Maar dat zit hem in de HEER. Hij *is* de God die onze gebeden verhoort.

3.3 *Hoe spreekt Jakobus?*

Spreekt Jakobus stellig omdat hij even zekere beloften heeft voor genezing als voor vergeving? Het zij zo. Hij is in goed gezelschap. In gezelschap van *David*: de rechtvaardige ... ‘alles wat hij doet komt tot bloei’ (Ps. 1:3); daar zorgt de HEER voor: ‘Hij vergeeft u alle schuld, hij geneest al uw kwalen’ (Ps 103:3).

En in gezelschap van *Paulus*: Zal hij, die zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar hem omwille van ons allen heeft prijsgegeven, ons met hem niet *alles* schenken? (Rom. 8:32)

Ja, Jakobus is in het gezelschap van *Jezus* zelf: ‘Vraag en er *zal* je gegeven worden, zoek en je *zult* vinden, klop en er *zal* voor je worden opgedaan. Want ieder die vraagt ontvangt’ (Mat. 7:7, 8). ‘Ik verzeker jullie: als jullie geloven zonder te twijfelen (...) zul je zelfs tegen die berg kunnen zeggen: “Kom van je plaats en stort je in zee,” en het zal gebeuren’ (Mat. 21:21).

Je moet bidden in geloof. En geloof heeft versterking nodig, daarom wordt het heel sterk gezegd: Elia was er net zo eentje als wij □ en kijk eens wat er gebeurde toen hij bad!

3.4 *Andere ervaring*

Maar als God niet geeft wat je vraagt? Geen brood, geen veilig geleide onderweg, geen genezing? Wel, tot Wie bid je? Tot een God die rekensommen opgeeft die altijd uitkomen? Twee plus drie is vijf en het rechtvaardig gebed zal de zieke oprichten? Je bidt tot je Vader, die graag naar je hoort. Die je ook graag verhoort. En die juist de kinderen die hij liefheeft straft. Want Hij is volkomen goed. En Hij is tegelijk volkomen wijs. Hij weet dus oneindig veel beter dan jezelf wat je nodig hebt. Nodig voor zijn eer en voor je redding en de redding van de zijnen. Geeft Hij je iets anders dan je vroeg, dan veroordeelt Hij je geloof niet alsof het ongeloof zou zijn. En evenmin hoeft je dan aan zijn genade te twijfelen. Dus zul je dan zijn naam *nóg* loven (Ps. 42).

3.5 *Schijnoplossingen*

Geloof heeft het maar makkelijk. Althans voor zover het van Gods beloften afhangt. Maar in het aangezicht van de feiten blijft het geloof het bewijs van de dingen die je niet ziet. Daar kun je het soms best moeilijk mee hebben.

De Verlichting en het daaruit voortgekomen godsdienstige denken hebben die moeilijkheid schijnbaar opgelost door een strikte scheiding te maken tussen de dingen die je ziet en de dingen die je niet ziet. De dingen die je niet ziet zijn God, geloof en vergeving. Als zij al bestaan, dan onttrekken ze zich aan je waarneming. Je kunt daarover geen uitspraken doen met je verstand.

Tot de dingen die je ziet behoren verkeers(on)veiligheid en brood, en ook ziekte, geneesmiddelen en genezing.

Tussen die twee werelden is geen relatie. De verkeers(on)veiligheid is een zaak van mensen en omstandigheden alleen. Ziekte is een kwestie van bacillen, virussen, neurosen en dergelijke. Kortom, van al die dingen waarvan wij oorzaak en gevolg met ons verstand kunnen achterhalen. God en duivel, zonde, schuld, geloof en vergeving hebben met ziekte en genezing *niets* van doen. Het gebed heeft er geen enkele invloed op.

Radicaal daartegenover staat het denken van de charismatici. Althans, dat lijkt zo. Maar in feite hebben zij het hele schema van de Verlichting overgenomen en anders ingevuld. Geloof en gebed zijn bij hen terechtgekomen in de wereld van de dingen die je ziet en die je verstandelijk kunt beredeneren. God en duivel, zonde, schuld, geloof en vergeving, dat alles heeft *zichtbare uitwerking*. En zo niet, dan *is* er geen geloof, geen God en geen vergeving. Wie niet genezen wordt, blijkt *dus* niet te geloven. In feite wordt het gebed in dit denken vernederd tot een geneesmiddel. Een geneesmiddel van hoge orde, maar toch een geneesmiddel, in zoverre dat het altijd werkt, als het maar door een gelovige gebruikt wordt.

Het is duidelijk dat deze twee denkrichtingen slechts in schijn de oplossing geven voor de moeite dat het geloof het bewijs is van de dingen die je niet ziet.

Die moeilijkheid kan alleen worden opgelost als je de feiten ziet in het licht van Gods Woord. Geloof heeft zijn eigen aard van bewijsvoering. Al geeft de Heer wel degelijk

iets te zien, te ervaren, geloof staat vast ook zonder te zien. Het heeft zijn eigen zekerheid. Een zekerheid hoger dan het constaterende en redenerende verstand. De Heer is er en Hij hoort je gebeden, dat zul je ook dan blijven belijden als de feiten je geloof schijnen tegen te spreken.